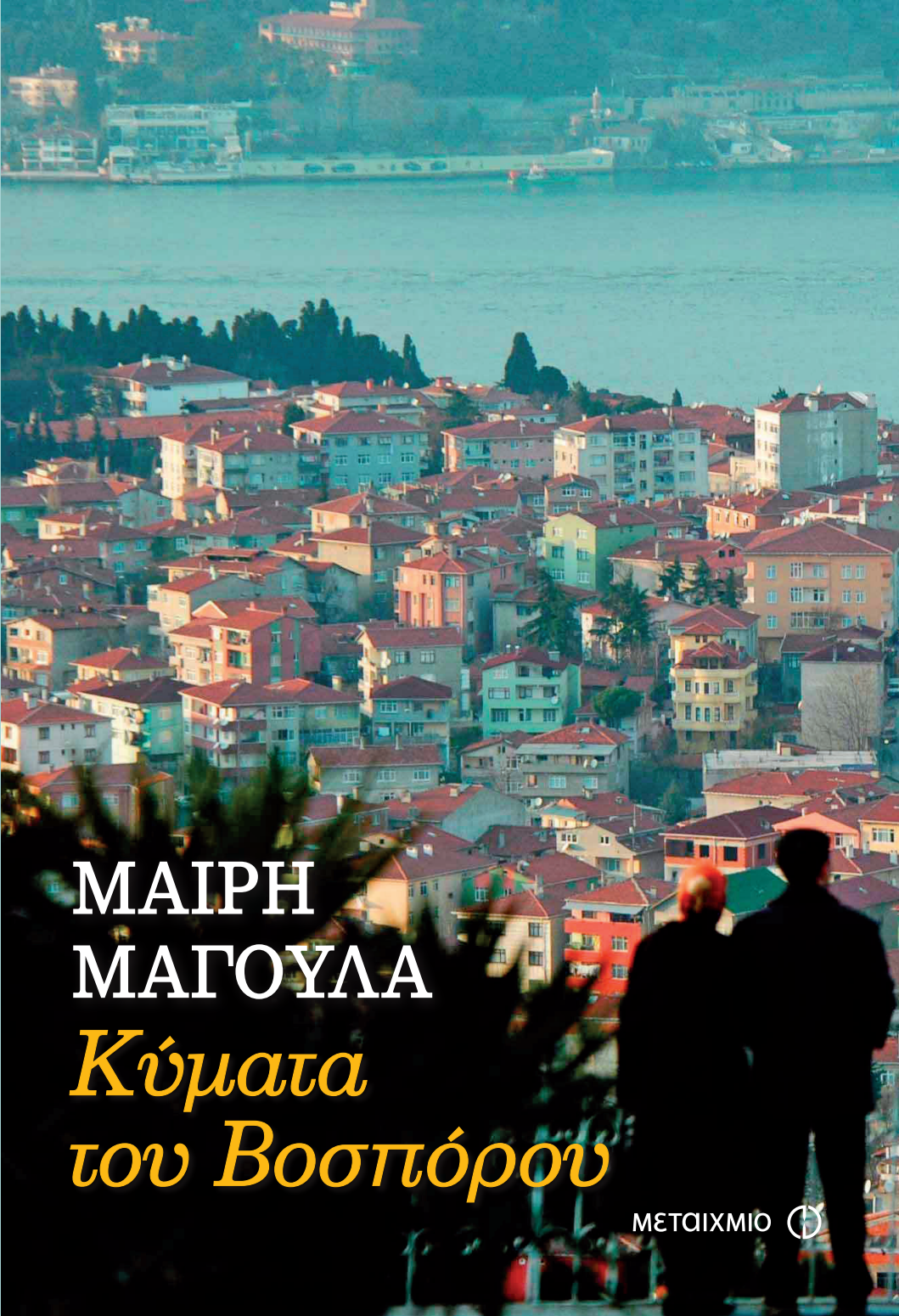

ΜΑΙΡΗ ΜΑΓΟΥΛΑ

Κύματα του Βοσπόρου

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

Έβρεχε ασταμάτητα εκείνη την πρώτη Κυριακή του Σεπτέμβρη, καθώς η Ευρυδίκη πατώντας ριψοκίνδυνα πάνω στις δανεικές ψηλοτάκουνες γόβες της στο πλημμυρισμένο πεζοδρόμιο έτρεχε να προλάβει τον μεγάλο χορό. Καθώς δεν είχε ούτε ομπρέλα και αφού μάταια προσπάθησε να μείνει ανέπαφη από τη συνεχόμενη ροή, αποφάσισε ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτα κι άφησε τη βροχή να τη μουσκέψει ως το μεδούλι. Η βροχή έσταζε από τις καστανές μακριές μπούκλες στους φαρδιούς ώμους της. Τα μεγάλα κατάμαυρα μάτια της, συνήθως σπινθηροβόλα και γεμάτα εξυπνάδα, σήμερα χάνονταν στιγμές στιγμές σε μια ακατανόητη για όσους τη γνώριζαν απάθεια.

Κάπως έτσι ένιωθε εκείνη την Κυριακή του Σεπτέμβρη, απευαισθητοποιημένη, σαν να την είχαν ναρκώσει, χωρίς καμιά απολύτως όρεξη να πολεμήσει για τίποτα και με κανέναν, ούτε ακόμα και με αυτή τη βροχή.

Παρά τη βιασύνη της, βράδυνε το βήμα της μπαίνοντας στον δρόμο της αγοράς. Τα παραδοσιακά κτίρια του Μπεσίκτας, του πρώτου χωριού του Βοσπόρου, απέπνεαν ατμόσφαιρα αίγλης και ακμής, μαρτυρώντας τον δυναμισμό της συνοικίας, αλλά και την ισχυρή ελληνική παρουσία. Την εποχή αυτή κατοικούσαν κι εργάζονταν εδώ πολλές

εκλεκτές οικογένειες Ρωμιών γιατρών, δικηγόρων και φαρμακοποιών.

Στην επάνω αριστερή γωνία, στο σπίτι του Ρωμιού γιατρού Φαίδωνα Καραμάνογλου, με πρόσοψη σε τρεις δρόμους, ετοιμαζόταν μεγάλος χορός προς τιμήν του μικρού του αδελφού Κίμωνα.

«Ευρυδίκη, σε θερμοπαρακαλώ. Είναι για μένα μέρα χαράς. Θέλω κοντά μου όσους με κάνουν να νιώθω όμορφα κι εσύ ξέρεις, καταλαβαίνεις, θέλω να πω, κάθε φορά που έρχομαι εδώ κατεβαίνω σαν τρελός στο υπόγειο να σε δω, έχω για σένα τρυφερά αισθήματα. Έλα αύριο στον χορό, μη με απογοητεύσεις...»

Η ευγενική παρουσία και ο παρακλητικός τόνος της φωνής του δεν της άφησαν περιθώρια να αρνηθεί. Είχε αντιληφθεί το ενδιαφέρον του νέου, που φαινόταν τόσο αληθινό, αλλά και πάλι, τι δουλειά είχε αυτή, μια υπηρέτρια του υπογείου, να δεχτεί την πρόσκληση; Καθόταν τώρα μουσκεμένη έξω από την κύρια είσοδο του αρχοντικού και αναρωτιόταν γιατί δεν είχε βρει τη δύναμη να πει όχι. Έπρεπε να πνίξει την πίκρα, την οργή, την αγανάκτησή της και να παρευρεθεί σε αυτή τη γιορτή σαν να μη συνέβαινε τίποτα. Ντρεπόταν τόσο πολύ, μα και συγχρόνως ήλπιζε. Ήλπιζε πως τελικά εκείνος μπορεί και να άλλαζε γνώμη, χρόνια παντρεμένος και δεν είχε αποκτήσει παιδί, ίσως η σκέψη ενός δικού του παιδιού να τον μαλάκωνε τελικά. Ίσως, ίσως, πού με πάει αυτός ο δρόμος; σκέφτηκε κι ενστικτωδώς άγγιξε με το μουσκεμένο από τη βροχή χέρι την ήδη στρογγυλεμένη κοιλίτσα της. Πώς θα αντίκριζε πάλι εκείνον;

Όταν χθες βράδυ τον περίμενε να γυρίσει από το ιατρείο,

τρέμοντας από φόβο μην καταλάβει τίποτα η γυναίκα του, η Ιομήνη, στο άκουσμα του νέου της εγκυμοσύνης την κοίταξε παγερά αδιάφορος και το μόνο που είπε ήταν: «Τι αστείο είναι πάλι αυτό και τι σε κάνει να πιστεύεις ότι είναι κάτι που με ενδιαφέρει; Ααα! Μα για στάσου. Δεν φαντάζομαι να εννοείς ότι το μούλικο που λες πως περιμένεις είναι δικό μου;».

«Μα ξέρεις καλά πως ήσουν ο πρώτος και ο μοναδικός άντρας στη ζωή μου» ψέλλισε με σβησμένη φωνή η εικοσάχρονη κοπέλα.

«Ευρυδίκη, είμαι κουρασμένος και δεν είμαι διατεθειμένος να ακούσω άλλες ανοησίες. Για τις καλές στιγμές που ζήσαμε και μόνο γι' αυτές μπορώ να σε βοηθήσω να ξεμπερδεύεις με αυτό το θέμα, αλλά μέχρι εκεί. Τα υπόλοιπα να τα βγάλεις από το μυαλό σου κι ό,τι είχαμε τέλος, μέχρι εδώ. Όπως από την αρχή ήξερες, έχω γυναίκα και είμαι ευτυχισμένος».

«Μα δεν σκέφτηκα ποτέ να σου κάνω κακό. Εσύ δεν έλεγες πως θέλεις κάτι άλλο στη ζωή σου, πως πρώτη φορά νιώθεις έτσι;» τόλμησε να αρθρώσει εκείνη.

«Πολλά λέει η γλώσσα σου. Αγαπώ τη γυναίκα μου. Το άλλο που ήθελα είναι αυτό που κάθε άντρας ψάχνει έξω από το σπίτι του. Ε, εγώ ήμουν τυχερός και το είχα μέσα στο δικό μου. Όσο γι' αυτά που έλεγα, ε, αν δεν έλεγα και δυο τρεις σαχλαμάρες, πώς θα έπεφτες στο κρεβάτι μου; Λοιπόν, αφού δεν θέλεις το κακό μου, φρόντισε να τελειώνουμε με αυτό το θέμα. Θα κανονίσω εγώ το ραντεβού...»

«Αυτό ποτέ! Το παιδί θα το κρατήσω και δεν θέλω τίποτα από σένα. Για μένα ό,τι ζήσαμε δεν ήταν σαχλαμάρες» φώναξε αυτή τη φορά η κοπέλα χτυπώντας πίσω της την πόρτα.

Το γλέντι στο παλιό αρχοντικό είχε ανάψει για τα καλά. Από τον δρόμο κάτω από το σπίτι άκουγε δυνατά γέλια και μουσική σε ρυθμούς τσάρλεστον. Τα δυνατά φώτα φεγγοβολούσαν από τα ψηλά παράθυρα. Από μέρες είχαν αρχίσει οι προετοιμασίες για τον χορό. Και τι δεν έπρεπε να γίνει, ώστε τα πάντα να είναι έτοιμα εκείνη την πρώτη Κυριακή του Σεπτεμβρη. Έπρεπε να πλυθούν καλά τα τζάμια στα παράθυρα, να αλλαχθούν οι καθημερινές κουρτίνες και να μπουν στη θέση τους οι επίσημες κεντημένες σε γαλλικό λινό ύφασμα με φίνα δαντέλα στο τελείωμα.

Να μετακινηθούν για να ανοίξουν χώρο για τον χορό τα βαριά έπιπλα, που έπρεπε πρώτα να τριφτούν και να ξεσκονιστούν καλά με ένα μείγμα από κερί και ροδέλαιο, για να σκουπιστούν στη συνέχεια με στεγνό βαμβακερό πανί. Να ξεσκονιστούν οι πίνακες με τις χρυσές κορνίζες, να σφουγγαριστούν τα πατώματα, να γυαλιστούν με παρκετίνη και να τριφτούν με μαλακά πάνινα πατάκια, μέχρι να αστράψουν κυριολεκτικά.

Στην άλλη μεριά του σπιτιού έπρεπε να τριφτούν μέχρι να λάμψουν όλα τα ασημένια σερβίτσια, να σκουπιστούν καλά οι πιατέλες, τα μπολ, οι σουπιέρες, οι φρουτιέρες, τα ανθοδοχεία και τέλος να πλυθούν και να σιδερωθούν το ολομέταξο τραπεζομάντιλο με το απλικέ κέντημα με στάχνα και οι ασορτί είκοσι τέσσερις πετσέτες.

Όλο αυτό το νοικοκυριό το διαφέντευε με σχολαστική προσήλωση η κυρα-Αντιγόνη εδώ και τριάντα περίπου χρόνια, από τότε που ήρθε στη δούλεψη της συγχωρεμένης της μάνας των αδελφών Καραμάνογλου, της κυρίας Ερμιόνης. Οι αρμοδιότητες όμως της Αντιγόνης δεν σταματούσαν στον

επάνω όροφο. Είχε και την επίβλεψη και τον πλήρη έλεγχο της κουζίνας, που στεγαζόταν στο υπόγειο του αρχοντικού. Εκεί όλα έπρεπε να αστράφτουν από καθαριότητα. Τα μπακίρια πάντα τριμμένα με ψιλό σύρμα, τα γυάλινα βάζα να τρίζουν από καθαριότητα και τα τρόφιμα πάντα φρέσκα και έτοιμα να μετατραπούν σε γευστικά πιάτα των μοναδικών συνταγών της προγιαγιάς της.

Η Ευρυδίκη βοηθούσε παντού και στα πάντα, νιώθοντας πολλές φορές το αετίσιο μάτι της Αντιγόνης να παραμονεύει την κάθε της κίνηση, μια και ήταν αυτή που χάρη στη μακρινή συγγένεια με τη μάνα της ζήτησε από την αρχόντισσα να την προσλάβουν στο σπίτι για τις δουλειές. Όπως λοιπόν της υπενθύμιζε καθημερινά, δεν θα ανεχόταν καμιά στραβοτιμονιά από μέρους της, κανένα σφάλμα...

Αυτά σκεφτόταν η κοπέλα, όταν μούσκεμα από τη βροχή χτύπησε διστακτικά και για πρώτη φορά όχι την πόρτα υπηρεσίας αλλά αυτήν του κεντρικού δρόμου, του *köyüzi caddesi*.

Σε λίγο φάνηκε στημισάνοιχτη πόρτα το άπραγο μικρό δουλάκι, που με την έκπληξη ζωγραφισμένη στα μάτια δυσκολεύτηκε να πιστέψει πως η Ευρυδίκη, εκείνο τουλάχιστον το βράδυ, δεν ήταν μια από αυτές που καθημερινά μοιραζόταν τις δουλειές αλλά μια κυρία, όπως όλες οι άλλες καλεσμένες.

Μπήκε μέσα τινάζοντας νευρικά τα νερά από τα μαλλιά και τα ρούχα, έβγαλε το δανεικό πανωφόρι κι έριξε μια βιαστική ματιά στον μεγάλο καθρέφτη της εισόδου.

Τα ρούχα, που με τόσο δισταγμό είχε ζητήσει για την αποψινή βραδιά από τη Βασιλική, ρούχα κομψά, άγνωστα για το κορμί της κοπέλας που τα φορούσε, στις αποχρώσεις

του μπεζ και του πράσινου της ελιάς, φώτιζαν ακόμα περισσότερο τη λευκή επιδερμίδα του προσώπου και έδιναν μια λάμψη πρωτόγνωρη στα σκοτεινιασμένα μάτια της.

Τίναξε περήφανα τις καστανές της μπούκλες να φύγουν τα νερά κι έψαξε με τα μάτια τον Κίμωνα. Η αλήθεια ήταν πως απόψε δεν είχε έρθει για εκείνον. Μέσα στο θολωμένο της μυαλό θεώρησε την πρόσκληση αυτή μια ευκαιρία να βρεθεί για άλλη μια φορά κοντά στον άλλο, τον αγαπημένο της. Μια ευκαιρία να τη δει κομψή και όμορφη, όπως ποτέ άλλοτε δεν είχε συμβεί μέχρι τότε. Και ίσως, ποιος ξέρει, ίσως να άλλαζε γνώμη, ίσως να χώριζε, ίσως να την έπαιρνε, ίσως το μωράκι που μεγάλωνε μέσα της να είχε πατέρα, ίσως...

Προσπαθώντας να βάλει σε τάξη τα «ίσως» της, έκανε μερικά διστακτικά βήματα προς τη μεγάλη φωταγωγημένη σάλα, τη γεμάτη λουλούδια και καλεσμένους.

Ο τρόπος που κοίταζε γύρω της έδινε την εντύπωση πως ήθελε να αναμετρηθεί με το μεγάλο σπίτι. Το βλέμμα της σταμάτησε σ' εκείνον. Κάπου στο βάθος του σαλονιού, είχε το πρόσωπο στραμμένο στη γυναίκα του, απαντούσε στα αστεία της, γελούσε μαζί της, δεν έπαιρνε στιγμή τα μάτια του από πάνω της.

Την Ισμήνη, καθώς έλεγαν οι καλοθελητές, την είχε παντρευτεί για να μπει στον κύκλο της κι αυτό ήταν που έκανε την Ευρυδίκη να ενδώσει στην επίμονη πολιορκία και στα ερωτόλογά του. Βλέποντάς τους όμως κανείς κάτι τέτοιες στιγμές, εκείνη εντυπωσιακή μέσα στη μαύρη τουαλέτα της κι εκείνον ψηλό, ευθυτενή, με έκφραση ανθρώπου μετρημένου και στοχαστικού, να κοιτάζονται στα μάτια σαν σχολιαρόπαιδα, θα δυσκολευόταν πολύ να το πιστέψει.

«Επιτέλους! Άρχισα ν' ανησυχώ. Στις ομορφιές σου είσαι σήμερα...» άκουσε δίπλα της την ήρεμη φωνή του Κίμωνα. «Θέλω να ξέρεις πως απόψε είσαι εδώ για μένα. Δεν έχεις να ζηλέψεις τίποτα από καμιά άλλη καλεσμένη, είσαι η ντάμα μου...» είπε γλυκά, ενώ έσκυψε για να φιλήσει τρυφερά το χέρι της.

Ο Κίμων Καραμάνογλου ήταν ο κατά δύο χρόνια μικρότερος αδελφός του γιατρού.

Στα τριάντα του είχε την εμφάνιση ενός καλοκαμωμένου άντρα, με λευκό δέρμα και γαλανά μάτια, στητή κορμοστασιά και κινήσεις ανθρώπου που έδειχνε σίγουρος για τον εαυτό του. Με καλές σπουδές, αλλά και έμφυτη ευγένεια, είχε προσληφθεί ως διερμηνέας στο γαλλικό προξενείο.

Εδώ και καιρό ένιωθε μια παράξενη έλξη γι' αυτή τη γυναίκα. Από τότε που γύρισε από τις σπουδές του στο Παρίσι έκανε πολλές σχέσεις με γυναίκες, κάθε φορά όμως που γύριζε από κάποιο ραντεβού έπιανε τον εαυτό του να τρέχει σαν τρελός στο υπόγειο του αρχοντικού για να δει εκείνη...

Παρασύρθηκε απροσδόκητα από έναν παράφορο έρωτα, που δεν έβρισκε τρόπο να εκδηλώσει. Σήμερα ίσως ήταν ευκαιρία να της μιλήσει. Όταν η Ιομίνη τού πρότεινε να διοργανώσει αυτό τον χορό προς τιμήν του, αποσκοπώντας να του γνωρίσει καμιά πολύφερνη νύφη, εκείνος άρπαξε την ευκαιρία να βρεθεί με την εκλεκτή του.

Η μεγάλη σάλα ήταν γεμάτη με τον καλύτερο κόσμο της Πόλης, ξένους, Ρωμιούς, μα και λιγοστούς εύπορους Τούρκους με ευρωπαϊκή κουλτούρα, από εκείνους που πήγαιναν στην Ευρώπη είτε για σπουδές είτε για εμπορικές συναλλα-

γές, και έτσι έφερναν ή τουλάχιστον ήθελαν να δείχνουν ότι έφερναν μαζί τους τα ήθη της Εσπερίας.

Στ' αυτιά του έφτασε ξαφνικά από το γραμμόφωνο η γλυκιά μελωδία ενός αργού μελαγχολικού σκοπού. Ένωσε ένα τοίμημα στο στήθος, λες κι αυτή η μελωδία ήταν γραμμένη γι' αυτή τη μαγική στιγμή, τη στιγμή που η γυναίκα που τόσο λαχταρούσε ήταν για πρώτη φορά τόσο κοντά του και ίσως με την πρόφαση ενός χορού θα μπορούσε να την κλείσει για λίγο στην αγκαλιά του.

«Χάρισέ μου αυτό τον χορό, Ευρυδίκη μου» τόλμησε να ψιθυρίσει απαλά, χαμηλώνοντας το κεφάλι στο ύψος του αριστερού της αυτιού.

Η Ευρυδίκη τα έχασε. Πώς δεν το είχε σκεφτεί; Δεν έφταναν όλα τ' άλλα, δεν ήξερε τίποτα και από χορό. Πώς δέχτηκε αυτή την πρόσκληση; Ρεζίλι θα γινόταν.

Κατακόκκινη από ντροπή κι αμηχανία, καθώς με την άκρη του ματιού της διέκρινε το βλέμμα του Φαίδωνα, που ερχόταν προς το μέρος τους, απομακρύνθηκε από κοντά του, τρέχοντας στην πόρτα, που πριν από λίγο είχε περάσει με τόσο δισταγμό. Το κεφάλι της βούιζε δαιμονισμένα και η ναυτία που ένιωθε τον τελευταίο καιρό έκανε πάλι αισθητή την παρουσία της, και μαζί μ' αυτήν κι η τρομερή αλήθεια που κουβαλούσε στα σπλάχνα της. Όχι, δεν έπρεπε να είχε έρθει. Τι δουλειά είχε αυτή εδώ; Ρούχα και παπούτσια δανεικά, αισθήματα δανεικά, έγκυος σ' ένα παιδί με πατέρα δανεικό, κι απ' την άλλη ένας ευγενέστατος γλυκός άντρας, που περίμενε τόσα από εκείνη.

«Μα τι συμβαίνει εκεί; Ποια είναι η κυρία;» ακούστηκε από μέσα η βαριά φωνή του γιατρού, που πολύ δυσκολεύ-

τηκε ν' αναγνωρίσει την κομψή κοπέλα που έτρεχε προς την πόρτα. Πριν προλάβει ν' αντιδράσει ένιωσε πίσω της τη λατρεμένη ανάσα, τη γνώριμη μυρωδιά του άντρα που μέχρι πριν από λίγες μέρες ήταν ολάκερος ο κόσμος της...

Η σκληρή και ειρωνική φωνή που μόλις αναγνώρισε την προσγείωσε στην πραγματικότητα.

«Τι δουλειά έχεις εσύ εδώ; Από πότε, Κίμωνα, έχεις παρτίδες με τις δούλες του υπογείου;»

Τρέμοντας από φόβο και με βλέμμα γεμάτο πίκρα και απογοήτευση, κάρφωσε τα μεγάλα μαύρα μάτια της επάνω του, άρπαξε από το πορτ μαντό το μουσκεμένο ακόμη πανωφόρι της, άνοιξε την πόρτα κι έτρεξε παραπατώντας στα λασπόνερα της *köyüci caddesi*.

Η μεγάλη κεντρική πόρτα της εισόδου βρόντησε με δύναμη και το δουλάκι πετάχτηκε στο παράθυρο του υπογείου, γεμάτο απορία για τον καλεσμένο που τόσο πρόωρα και νευρικά αποχώρησε από το αρχοντικό.

Σκαρφαλωμένο στα σιδερένια προστατευτικά κάγκελα, μόλις πρόλαβε να διακρίνει τη γνωστή φιγούρα της Ευρυδίκης, που έτρεχε παραπατώντας να γλιτώσει, αλήθεια από τι;

Εκεί, έξω από την Αστική Σχολή Διπλοκιόνιου, έστρεψε τα μάτια απέναντι στην εκκλησιά της Κοίμησης της Θεοτόκου. Πήρε μια βαθιά ανάσα μαζεύοντας τα τελευταία ίχνη δύναμης που της είχαν απομείνει και, αφού διέσχισε τη βαριά σιδερένια πόρτα του αυλόγυρου, σωριάστηκε λιπόθυμη στα μουσκεμένα απ' τη βροχή βότσαλα.

Εκεί που άλλες στιγμές έσφυζε από ζωή, εκεί που τις γιορτές αντηχούσαν τα βότσαλα από τα τακούνια των γυναικών, εκεί που γέμιζε από φωνές και γέλια παιδιών από

τα γύρω εκπαιδευτήρια, εκεί πεταμένη σαν σακί βρισκόταν τώρα μια κοπέλα, μια νέα απελπισμένη κοπέλα.

Λιτή κι απέριτη η εξωτερική όψη του ναού, που πρωτοχτίστηκε γύρω στα 1690, γνωρίζοντας διαδοχικές εκ βάθρων ανεγέρσεις και ριζικές επισκευές, αλλά με περίτεχνες εικόνες, ψηφιδωτά και πολυελαίους, ο διάκοσμος του ναού της Κοίμησης της Θεοτόκου στον Βόσπορο διαλαλούσε το μεγαλείο της χριστιανοσύνης με την υπερβολή της Ανατολής.

Στον χώρο του αυλόγυρου και σχεδόν δίπλα από τον ναό, σ' ένα μικρό παράπηγμα, έμενε τα τελευταία χρόνια ο Κυριάκος με τη Φρόσω και τα επτά ανήλικα παιδιά τους. Ήταν ο καντηλανάφτης της εκκλησίας, φρόντιζε τον καθαρισμό και τον στολισμό του χώρου, άναβε τα καντήλια και τους πολυελαίους, έτρεχε για όλες τις δουλειές του παπα-Λευτέρη.

Αν και πέρασαν χρόνια από τότε που έφτιαξε το δικό του σπιτικό και έφυγε απ' το χωριό του, το Μέγα Ρεύμα, νοιαζόταν πάντα για τη μικρή του αδελφή την Ευρυδίκη και τη χήρα μάνα του.

Εκείνο το βράδυ ήταν περίεργα ανήσυχος. Στριφογύριζε πάνω από την κατσαρόλα με τη φάβα που έβραζε από νωρίς και σκεφτόταν την αλλόκοτη τον τελευταίο καιρό συμπεριφορά της μικρής. Λίγο πιο κει η Φρόσω έραβε μια τρύπα στο φρεσκοπλυμένο πουκάμισο του άντρα της και παρατηρούσε με την άκρη του ματιού της τις νευρικές κινήσεις του.

Της έριξε κι εκείνος μια φευγαλέα ματιά, κι αφού βεβαιώθηκε πως ήταν αφοσιωμένη στο ράψιμο, έβγαλε κάτω από το στρώμα ένα τοιγάρο που είχε κρύψει και βγήκε έξω να το καπνίσει με την ησυχία του.

Μέσα στο σκοτάδι διέκρινε πάνω στα άσπρα βότσαλα

μια μαύρη σκιά. Προχώρησε διστακτικά κι έσκυψε να δει καλύτερα.

«Θεέ μου! Ευρυδίκη. Αδελφούλα μου». Πέταξε το τσιγάρο που μόλις είχε ανάψει, σήκωσε το μουσκεμένο σώμα της κοπέλας και με δυσκολία το μετέφερε στο μικρό καλύβι.

Την ξάπλωσε με προσοχή στο κρεβάτι και με τη βοήθεια της γυναίκας του έβγαλαν απορημένοι τις γόβες και τα μουσκεμένα ρούχα της κοπέλας, της φόρεσαν καθαρά της Φρόσως και περίμεναν με αγωνία να συνέλθει.

Πού βρήκε αυτά τα ρούχα η αδελφή μου, για πού στολίστηκε έτσι και τι έγινε και αναστατώθηκε τόσο; αναρωτιόταν ο Κυριάκος.

Η ζεστασιά της καρδιάς του φτωχού καντηλανάφτη διαπέρασε το κορμί της μικρής αδελφής του, που άνοιξε σε λίγο τα μάτια κι άφησε ένα αχνό χαμόγελο να διαγραφεί στα ξεραμένα χείλη της.

Μόλις συνήλθε το κορίτσι, άφησε τον εαυτό του ελεύθερο και άρχισε να κλαίει με λυγμούς πάνω στα παλιά και χιονάτα σεντόνια. Το κλάμα λειτούργησε λυτρωτικά και σε λίγα δευτερόλεπτα τα δυο αδέλφια βρέθηκαν σφιχταγκαλιασμένα, με την αγωνία ζωγραφισμένη στο πρόσωπο του Κυριάκου, που αναγνώριζε πως είχε φτάσει η στιγμή της εξομολόγησης για την αδελφή του.

Σε λίγο, με τα μάτια στεγνά και ήρεμη τρεμάμενη φωνή, άρχισε να διηγείται...

Στα μέσα περίπου των στενών του Βοσπόρου, πνιγμένο από πυκνή δασώδη βλάστηση, μέσα από την οποία ξεπρόβαλλαν αρχοντόσπιτα, με ήρεμη και καθαρή θάλασσα να περιβάλ-

λει τις ακτές του, σαν πανέμορφη κι ονειρεμένη εικόνα, φάνταζε το Μπεμπέκι.

Κοσμοπολίτικο προάστιο της Πόλης, όπου τα τελευταία χρόνια κατοικούσαν στα αρχοντικά του εύπορες αστικές οικογένειες Τούρκων αλλά και ξένων.

Εκεί, ανάμεσα στη μουσουλμανική πλειονότητα, συμβίωναν αρμονικά ογδόντα πέντε περίπου οικογένειες απλοϊκών Ρωμιών.

Ανηφορίζοντας ένα από τα κάθετα στην κεντρική λεωφόρο δρομάκια, συναντούσε κανείς τον ναό του Αγίου Χα-ραλάμπους. Ναός χτισμένος ή μάλλον επισκευασμένος το 1830, σε ρυθμό κλασικής βασιλικής της Κωνσταντινούπολης του 19ου αιώνα με αξιόλογη εικονογράφηση.

Λίγο πιο πάνω ένα απλό ξύλινο διώροφο σπίτι στέγαζε την οικογένεια του Γιώργη και της Αννιώς Παπαδοπούλου. Το σπίτι ήταν ιδιοκτησίας των αδελφών του Ελέους του Γαλλικού Τμήματος του Τάγματος των Λαζαριστών, που την εποχή εκείνη βρισκόταν σε περίοδο μεγάλης ακμής, κι ο μπαρμπα-Γιώργης, με το μικρό παντοπωλείο που διατηρούσε λίγο πιο κάτω, κάθε πρώτη του μηνός είχε κύριο μέλημα να πληρώσει το νοίκι.

Μισό παντοπωλείο, μισό ταβέρνα, το χαμηλό σπιτάκι δίπλα στο σχολείο μάζευε τη λιγοστή εργατιά της περιοχής, τεχνίτες και ψαράδες που είχαν απομείνει και συνήθιζαν να τα πίνουν εκεί στο τέλος της δουλειάς στα δυο μικρά τραπέζια, που μόλις χωρούσαν στο μικρό μαγαζάκι ή έξω, κάτω απ' τον ίσκιο της μεγάλης κληματαριάς, που ευλαβικά φρόντιζε από χρόνια ο μπαρμπα-Γιώργης.

Δυο τρία τσουβάλια φασόλια, φακές, ρεβίθια, στα ράφια

τενεκέδες με παστές σαρδέλες, κεφάλια με τυρί και λίγο πιο κει τρία βαρέλια κρασί. Στον πάγκο με τη ζυγαριά ένα κομμάτι μισοκομμένος παστουρμάς. Κανένας άλλος δεν μπορούσε να κόψει τόσο λεπτές και μερακλίδικες φέτες τον παστουρμά. Εκτός όμως από τα είδη μπακαλικής, οι πελάτες έβρισκαν εκεί μπαχαρικά, χαρτικά, ξηρούς καρπούς, καπνό, τοιγάρα πακέτα και χύμα, αλλά και λίγα είδη μαναβικής. Μάζευε λοιπόν γρόσι γρόσι ο μπαρμπα-Γιώργης τα λεφτά και πρώτο μέλημα το νοίκι στις καλόγριες.

Σ' αυτό τον βοηθούσε και η μεγάλη του θυγατέρα, η Βασιλική, μοδιστρούλα ξακουστή κι αγαπημένη σ' όλη την περιοχή και ακόμα πιο πέρα.

Η Αννιώ κι οι άλλες δυο μικρότερες θυγατέρες, η Ελένη και η Ευτυχία, βοηθούσαν στις δουλειές του σπιτιού και του μικρού παντοπωλείου, τρέχοντας παράλληλα και για θελήματα της μεγάλης. Το σπίτι αυτό είχε δυο ορόφους που επικοινωνούσαν μεταξύ τους με ξύλινη εσωτερική σκάλα. Μπαίνοντας από την πόρτα υπήρχε ένας χώρος όπου είχαν τοποθετηθεί στην αριστερή πλευρά ένας καναπές και δύο πολυθρόνες, κάτι σαν μικρό σαλονάκι για την υποδοχή αυτών που έρχονταν σπίτι. Στα δεξιά βρισκόταν η είσοδος προς την κουζίνα, που συνδεόταν με το σαλόνι μ' έναν στενό διάδρομο.

Στον αριστερό τοίχο της κουζίνας είχαν τοποθετηθεί ερμάρια, όπου αποθηκεύονταν οι προμήθειες σε διάφορα αγαθά, όπως πατάτες, κρεμμύδια, ρύζι, μακαρόνια, λαχανικά, φρούτα κι ό,τι άλλο φαγώσιμο μπορούσε να εξοικονομήσει από το παντοπωλείο ο μπαρμπα-Γιώργης. Δίπλα, ο χώρος με τα μαγειρικά σκεύη και ο φούρνος. Εκεί μαγειρευό-

ταν το φαγητό, ζεσταινόταν το νερό για την μπουγάδα και για το μπάνιο της οικογένειας.

Στην απέναντι πλευρά υπήρχε μια ξύλινη σκάλα τοποθετημένη πάνω στον τοίχο, που έβγαζε σ' ένα παράθυρο με έξοδο το βουνό στην πίσω πλευρά του σπιτιού. Ακριβώς από κάτω βρισκόταν ο απόπατος.

Ανεβαίνοντας στο επάνω πάτωμα, υπήρχαν δυο μεγάλα υπνοδωμάτια, ένα του ζευγαριού κι ένα των κοριτσιών, καθώς κι ένα μικρότερο πρόχειρα φτιαγμένο ατελιέ για να δουλεύει η μοδιστρούλα.

Εκεί, ανάμεσα στα κομμένα υφάσματα και τις δαντέλες, τα ψαλίδια, τις καρφίτσες, τη μεζούρα και τις δαχτυλήθρες, που η Βασιλική κρατούσε ευλαβικά κλειστές στο μεταλλικό κουτί των ραπτικών με το τοπίο της Πόλης στο καπάκι, έραβε στη ραπτομηχανή Singer τις τελευταίες παραγγελίες, δουλεύοντας μέχρι τα μεσάνυχτα.

Στο διπλανό χωριό, το Μέγα Ρεύμα, δινόταν την άλλη εβδομάδα στον κοινοτικό κινηματογράφο ο μεγάλος χορός υπέρ των ελληνικών εκπαιδευτηρίων. Εκεί κάθε χρόνο κόσμος απ' όλα τα μέρη της Πόλης έσπευδε να διασκεδάσει μέχρι το πρωί και να ενισχύσει με τον οβολό του τη φιλότιμη προσπάθεια της κοινότητας.

Οι ευκατάστατες κομψές κυρίες συνωστιζόνταν στο ατελιέ του διπλωματούχου Αμερικανού ράπτη Περσί Νορμάν για τις εξόχου καλαισθησίας γυναικείες ενδυμασίες τελευταίου στυλ.

Άλλες πάλι, εκμεταλλευόμενες την ισχυρή κοινωνική θέση του συζύγου και με το πρόσχημα να εντυπωσιάσουν τα πλήθη προς όφελος αυτών, έσπευδαν από νωρίς στον

παρισινό οίκο Ντρεκόλ. Εκεί η γυναικεία χάρη προσλάμβανε όλη την αξία της και η παρισινή «dissection» εμφανιζόταν με όλη τη λεπτότητά της.

Υπήρχαν όμως και οι απλές κοπέλες αστικών οικογενειών που έψαχναν μια ευκαιρία να ζήσουν λίγο σαν τις άλλες, να νιώσουν σπουδαίες μέσα από ένα φόρεμα, να κάνουν μια καλή γνωριμία, που θα τις έβγαζε απ' την αφάνεια και την ανωνυμία.

Έτσι κάθε χρόνο αυτή την εποχή η Βασιλική δεν προλάβαινε να ράβει αυτές ακριβώς τις κοπέλες, τις γεμάτες όνειρα και προσδοκίες για ένα καλύτερο αύριο.

Σκυμμένη πάνω από το μεταξωτό ύφασμα, που ονειρευόταν να μεταμορφώσει με τα χρυσά χεράκια της σ' ένα πανέμορφο φόρεμα για την κόρη μιας καθηγήτριας Γαλλικών, σκεφτόταν την Ευρυδίκη και τα ρούχα που της είχε δανείσει για τον χορό.

Τι να είχε συμβεί; Αυτή ήταν πάντα τόσο τυπική. Άλλωστε, πρώτη φορά τής ζητούσε κάτι τέτοιο. Στην αρχή δυσκολεύτηκε να πιστέψει πως τα ήθελε για τον εαυτό της. Η κοπέλα αυτή ήταν πάντα τόσο μελαγχολική και κλεισμένη στον εαυτό της. Κανείς ποτέ δεν την είχε συναντήσει πουθενά. Η ζωή της, απ' όσα ήξερε η Βασιλική, ήταν η δουλειά και το σπίτι. Ένα σπίτι γεμάτο από την γκρίνια της δύστροπης κατάκοιτης μάνας της. Από τότε που παντρεύτηκε και έφυγε ο λατρεμένος μονάκριβος αδελφός της, η Ευρυδίκη μαράζωνε. Τον τελευταίο όμως καιρό το κακό παράγινε. Κάτι άλλο πρέπει να στοίχειωνε το κορίτσι...

Όσο για εκείνη, σκυμμένη πάνω απ' τη ραπτομηχανή της, γάζωνε τα υφάσματα, κι έτρεχε μαζί με τα μέτρα της

κλωστής και η ζωή της, ακολουθώντας το δικό της οδοιπορικό.

Αναμφίβολα ακόμα και η ίδια δεν πίστευε όσα της συνέβαιναν τελευταία. Πώς ήταν δυνατόν αυτή, μια ασήμαντη κοινωνικά και εμφανισιακά κοπέλα, να είχε συγκινήσει τον Πάτροκλο Μολά σαν γυναίκα!

Τα χρόνια περνούσαν κι εκείνη πάντα με το βελόνι στο χέρι, έραβε, γάζωνε, ξήλωνε, μεγάλωνε... Με πατημένα τα είκοσι οκτώ, μικρόσωμη και λεπτή σαν πουλάκι, μ' έναν χείμαρρο καστανόξανθων, πυκνών και ατίθασων μαλλιών, που συνήθως έδενε σφικτά πίσω σε κότσο, η Βασιλική δεν είχε τίποτα που θα μπορούσε να τραβήξει το ανδρικό ενδιαφέρον. Τίποτα ή σχεδόν τίποτα, γιατί αν κάποιος γύριζε έστω και κατά λάθος να την κοιτάξει έπεφτε πάνω στα υπέροχα τεράστια μάτια της. Μάτια με ασυνήθιστο βαθυγάλαζο χρώμα, που θύμιζε σχεδόν κοβάλτιο.

Τον αντίκρισε πρώτη φορά στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους μετά την κυριακάτικη λειτουργία, όταν τους σύστησε μια γειτόνισσα. Ο Πάτροκλος Μολάς τής φάνηκε πιο ώριμος και πιο έμπειρος από όλα τα νεαρά παιδιά του χωριού.

Ήταν όμορφος, με λεπτό, ψηλό παρουσιαστικό και ξανθά μαλλιά. Ένα κράμα από ηθοποιό του Χόλιγουντ με λόρδο, με ναύαρχο κι ό,τι άλλο γοητευτικό μπορούσε να σκεφτεί. Στο χωριό ήξεραν πως ζούσε μεταξύ Μασσαλίας και Οδησσού κάνοντας εμπόριο σιτηρών, όπως και πολλοί άλλοι την εποχή εκείνη.

Οι έμποροι αυτοί ασχολούνταν με την εξαγωγή σιτηρών από την αζοφική ενδοχώρα, όπου είχαν στήσει δίκτυο αντι-

προσώπων που φρόντιζαν την προαγορά του εμπορεύματος από τους παραγωγούς, την έγκαιρη και ασφαλή φόρτωση και αποστολή του ως το λιμάνι και την εξαγωγή του με ιστιοφόρα ή ατμόπλοια συνεργατών τους. Οι ίδιοι σπανίως επένδυναν στη ναυτιλία και συνήθως συνεργάζονταν με καπετάνιους που ανήκαν στο ίδιο δίκτυο γνωριμιών και συγγενειών με τους ίδιους.

Παράλληλα διατηρούσαν εκτεταμένο δίκτυο συνεργατών και αντιπροσώπων σε λιμάνια της δυτικής Μεσογείου, όπως η Γένοβα, το Λιβόρνο, η Μασσαλία και η Βαρκελώνη, καθώς και του Ατλαντικού και της Βόρειας Θάλασσας, όπως το Άμστερνταμ, το Λονδίνο, η Αμβέρσα και το Αμβούργο. Οι συνεργάτες ήταν επικεφαλής υποκαταστημάτων στις πόλεις αυτές, τα οποία ήταν νομικώς ανεξάρτητα μεταξύ τους αλλά μοιράζονταν τα κέρδη. Οι κατά τόπους αντιπρόσωποι φρόντιζαν για την προώθηση και πώληση του προϊόντος. Καθώς το εμπόρευμα μεταφερόταν με τα πλοία, φρόντιζαν να αποστείλουν δείγμα του προϊόντος διά ξηράς, ώστε να φτάσει νωρίτερα και οι όροι της πώλησης να διαμορφωθούν βάσει αυτού.

Στο βαλτικό κέντρο του Λονδίνου οι Έλληνες έμποροι διαπραγματεύονταν το φορτίο σιταριού που ήταν καθ' οδόν με βάση το δείγμα που έφτανε από τον αντιπρόσωπό τους. Έτσι ο καπετάνιος του πλοίου προσέγγιζε συγκεκριμένα λιμάνια στη διαδρομή του, όπως η Κωνσταντινούπολη, η Μάλτα, το Γιβραλτάρ, το Φάλμουρ στη δυτική Ουαλία και το Κορκ στη νοτιοανατολική Ιρλανδία, όπου λάμβανε οδηγίες για τον τελικό προορισμό του φορτίου και τον αγοραστή του.

Κωνσταντινούπολη 1926-1964.

Η Ευρυδίκη, μια νέα ταλαιπωρημένη κοπέλα, αποφασίζει να φέρει στον κόσμο το εξώγαμο αγόρι της, τον Ευάγγελο, και να κρατήσει μυστική την ταυτότητα του πατέρα. Στην προσπάθειά της να δώσει ένα όνομα στο παιδί και να αποκτήσει μια κανονική οικογένεια, ακολουθεί τον Σταύρακα, συνδέει την τύχη της μαζί του για να βιώσει αργότερα η ίδια και τα παιδιά της τις συνέπειες.

Ο Ευάγγελος ξεπερνά δυσκολίες και κινδύνους, επιβιώνει, δημιουργεί οικογένεια και αναζητά με πείσμα μια πομπόπονη θέση στην κοινωνία και μια αλήθεια. Μια αλήθεια απ' τη μάνα του που σέβεται και υπεραγαπά. Θα τη βρει και, αν ναι, πώς θα τη διαχειριστεί;

Και παράλληλα συμπορεύονται: ο Παναγιώτης Στουπάκης, μαθητής της Μεγάλης του Γένους Σχολής, η υπέρκομψη τριαντάρα Ντενίζ στις αποβάθρες του Γαλιτά, η Ελεονώρα, το μικρό παράλυτο κορίτσι που ατενίζει τον Βόσπορο από το παράθυρο του αρχοντικού γιαλίδι, η Λεβαντίνα χήρα Μαρκέλλα, η Σμυρνιά δασκάλα Ευγενία και κάπου ψηλά στον λόφο του Χριστού στο Ορφανοτροφείο της Πριγκήπου, ήλιο ένα μικρό παιδί, ο Ρωμανός, που αναζητά τη χαμένη του ταυτότητα.

Ζωές που ρις κι επηρεάζονται από τα ιδιόμορφα νερά του Βοσπόρου, ήλιοτε γαλήνιες και ήλιοτε ταραγμένες, χαράζουν την πορεία τους μέσα στον χρόνο, αναπλάθοντας μέσα από την αφήγηση ιδανικά την εικόνα της εποχής.

ISBN 978-618-03-0074-1

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 80074